

РЕЦЕНЗИЯ

от

доц. д-р Ивайло Петров Иванов

Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”

на Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор” Професионално направление (шифър 8.3) „Музикално и танцово изкуство”, докторска програма „Хореография”

Докторант: Георги Константинов Гаров, докторант към катедра „Изкуства”, специалност „Хореография“ при

Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“

Тема: Създаване на сценично изкуство на основата на традиционни сватбени обреди

Научен ръководител: проф. д-р Катя Кайрякова

Настоящата рецензия е изготвена в съответствие със Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ), Правилника за приложение на ЗРАСРБ и Наредба №12 за придобиване на образователна и научна степен „доктор” и научна степен „доктор на науките” на ВСУ „Черноризец Храбър”.

Предвид изискванията за художественотворческа докторантура, кандидатът Георги Константинов Гаров е представил за рецензиране дисертационен труд в обем 88 страници и видеозаписи на три новосъздадените авторски произведения в действена форма, включени в концерти, режисирани от докторанта. Теоретичната част е със следната структура: въведение, изложение в три глави, заключение. Съдържанието на всяка от трите глави е обособено в параграфи, направени са конкретни изводи след всяка глава. Тази част е подкрепена с обширен литературен преглед и теренни изследвания, докато творческата част демонстрира

практическите реализации на автора в рамките на обучението му. Кандидата е публикувал три научни разработки по темата на дисертацията, от които две са в академични издания, а една е в сборник с доклади от научна конференция. Представен е и автореферат, който вярно отразява съдържанието на дисертационния труд.

Биографията и професионалният път на автора на предложения за рецензиране дисертационен труд ясно подсказват причината той да се ориентира към изследваната тема: „Създаване на сценично изкуство на основата на традиционни сватбени обреди“. С танцовия фолклор е свързано развитието на Георги Гаров от ранните му години, през обучението в Държавното хореографско училище (1986–1991 г.), където придобива професия “Танцьор”, специалност „Български народни танци“. След това той продължава образованието си в Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство (АМТИ), Пловдив, завършвайки с квалификация „хореограф – режисьор – педагог“ през 1995 г. Професионалният му път е белязан от дългогодишна работа в областта на българските танци, започвайки като учител по народни танци в Средното музикално училище в Широка Лъка (1992–1995 г.), а по-късно и като солист на ансамбъл „Пирин“ (1997–2007 г.). Неговата педагогическа дейност също е значима – от 2005 г. работи в Югозападния университет „Неофит Рилски“, където последователно заема позиции от асистент до доцент и ръководител на катедра „Хореография“. Творческата биография на Георги Гаров включва многобройни авторски хореографски произведения и режисьорски постановки, сред които се открояват спектакли като „Слушам ви гласа жалостен“ и „Първо любе“. Неговите постижения са високо оценени както в академичната общност, така и сред културната общественост. Георги Гаров е носител на редица отличия, участник в национални и международни проекти, организатор и

съорганизатор на семинари и форуми, свързани с българския фолклор. Богатият му опит като танцьор, хореограф, педагог и изследовател на фолклорната култура е в основата на изследването, представено в настоящия дисертационен труд. Трудът има не само научно-теоретична, но и практическа значимост, като допринася за развитието на съвременното сценично изкуство на основата на традиционната обредност.

Проблемът, разгледан в дисертационния труд, е актуален и значим, тъй като изследва трансформацията на традиционните сватбени обреди в съвременното българско сценично изкуство. Развитието на сценичната хореография на фолклорна основа има важно значение за опазването и развитието на националната култура. Авторът умело обосновава важността на темата чрез липсата на достатъчно изследвания, които задълбочено анализират символиката и философските послания на празнично-обредната традиция.

Трудът дава принос към изучаването на традиционната българска сватбена обредност и нейното приложение в професионалната хореография. Синтезирането на фолклорни образци и адаптирането им към съвременните сценични изисквания е разгледано както теоретично, така и практически.

Авторът предоставя прецизен преглед на съществуващите теории и изследвания. Обзорът на литературата е систематичен и включва разнообразни източници, свързани с танцовата традиция, фолклорните обичаи и тяхната трансформация в сценичното изкуство. Анализът на състоянието на проблема към момента на публикуване е изчерпателен и релевантен.

Избраната методология е подходяща за целите на изследването. Тя включва теренни изследвания, интервюта, наблюдения и анализ на

творчески постановки. Този мултидисциплинарен подход позволява задълбочен анализ на процесите, свързани с трансформацията на традицията в съвременни художествени форми. Точността и обосноваването на методите гарантират достоверност на получените резултати.

Глава първа “Основни характеристики на изкуството на фолклорна основа” е разделена в два параграфа „Същност и особености“ и „Теоретични ракурси за изкуството и фолклора“. В първия параграф авторът предоставя исторически преглед на развитието на фолклорните танци и тяхната трансформация в сценични изкуства. Особено внимание е обърнато на процесите на адаптация, които водят до изменения в структурата и функциите на танца. Изследването е подкрепено с примери от творчеството на ключови фигури в българската сценична хореография на фолклорна основа. Вторият параграф анализира различни теоретични подходи към интерпретацията на фолклорния танц, като се разглеждат трудове на водещи изследователи в областта. Авторът демонстрира отлична запознатост с научната литература, което обогатява концептуалната рамка на изследването. Приносните моменти в тази глава са изясняване на етапите на трансформация на фолклорните образци и подчертаване на ролята на авторската намеса в изграждането на нови художествени форми.

Във втора глава “Музикално-танцови произведения на основата на традиционната сватба” се разглеждат примери за интерпретация на сватбената обредност в професионалното изкуство. В първия параграф авторът анализира спектакли като „Хубава Яна“ и „Кара Севда“. Описани са различните подходи към изобразяването на сватбените ритуали, включително използването на символи като булото и акцент върху мъжките и женските роли. Анализът е задълбочен, а избраните примери са

показателни за разнообразието в интерпретациите. Вторият параграф разглежда тематични танци, които използват структурите на сватбените танци без да се ангажират пряко с обредната символика. Авторът подчертава значението на танцовите техники и регионалните специфики, което обогатява анализа. В третия параграф е отделено внимание на произведения, които интерпретират сватбата като цялостен обреден комплекс. Спектакълът „Тракийска сватба“ е детайлно разгледан като пример за синтез между фолклор и професионално изкуство.

В трета глава се представят авторските постановки, създадени в рамките на докторантурата „Постой, почакай, сьнчице“, „Родопска балада“, „Залвера“ Постановката „Постой, почакай, сьнчице“ представя трите основни етапа на сватбения ритуал, като акцентира върху символиката на булката и взаимодействието между персонажите. Хореографските решения са детайлно описани, което дава представа за творческия процес. В „Родопска балада“ авторът интерпретира мотиви от песенния фолклор, използвайки драматургични похвати за засилване на емоционалното въздействие. Постановката е анализирана като пример за сливане на музика, танц и сценография. Танцовото произведение „Залвера“ комбинира традиционни танцови структури с иновативни хореографски решения. Авторът акцентира върху използването на ансамблови композиции за изобразяване на социалната динамика. Открояват се три основни приноси в главата - Представяне на авторски интерпретации, които демонстрират новаторство в хореографските решения. Изведени са два основни принципа за създаването на хореографски композиции използвайки традиционния танц. “Веднъж за пресъздаване на самия фолклорен модел на танцуване, изображение на мегданско или сватбено веселие, чрез интерпретацията на играенето на хоро, и втори път традиционният танц служи като основа за създаване на

танцов език и пространствени решения, които изобразяват някакво различно от танцуването действие – разгръщане на обред, характеристика на предмети, характеристика на образи и други.” Успешните сценични реализации са доказателство за практическия принос на изследването.

Главите на дисертационния труд са логично структурирани и взаимосвързани. Те предоставят цялостна картина на изследователския проблем и неговите решения. Анализът на всяка глава показва задълбочено познаване на тематиката, ясна аргументация и обосновани изводи.

Авторът има водещо участие в създаването на представените произведения. Публикациите по темата показват активна изследователска дейност и отразяват задълбоченото познаване на проблема. Те спомагат за утвърждаването на приноса на труда към науката и практиката.

Получените резултати могат да бъдат използвани както в академична, така и в практическа среда. Те имат потенциал за внедряване в образователни програми по хореография и сценични изкуства, за създаване на нови сценични постановки на професионални и любителски ансамбли, както и за развитие на културни политики в областта на професионалното фолклорно наследство.

Авторефератът точно и вярно отразява съдържанието на дисертационния труд. Той е структуриран ясно, представя ключовите аспекти на изследването и синтезира приносите на автора.

Дисертационният труд на Георги Гаров напълно отговаря на изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Трудът демонстрира високо ниво на професионализъм, изследователска прецизност и творческо мислене. В заключение изразявам високата си оценка на дисертационния труд и препоръчвам на уважаемото

жури да гласува присъждане на образователна и научна степен „доктор” по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство” на Георги Константинов Гаров, като ще гласувам „за”.

17.11.2024г.

Изготвил рецензията:

гр. Варна

доц. д-р Ивайло Иванов